

Дослідження міжнародної та української найкращої
практики з превенції гендерно зумовленого насильства
щодо жінок та дівчат і поліцейської діяльності
орієнтованої на громаду

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

UNITED NATIONS
UKRAINE

Дослідження було розроблене Структурою Організації Об'єднаних Націй з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок – ООН Жінки в Україні у партнерстві з благодійним фондом «Українська фундація громадського здоров'я» в рамках Програми ООН із відновлення та розбудови миру, що виконується чотирма агенціями ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (ЮНФПА), Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО). Програму підтримують тринадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз, Європейський інвестиційний банк та уряди Канади, Данії, Японії, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, США, Швеції, Швейцарії та Великобританії.

Структура ООН Жінки розробила дослідження в рамках проєктів «Підтримка ЄС для Сходу України – відновлення, зміцнення миру та урядування», що фінансується Європейським Союзом, «Гендерна рівність у процесах децентралізації та реформи правоохоронної системи», що фінансується урядом Данії та «Розбудова демократичного, мирного та гендерно рівноправного суспільства в Україні», що фінансується урядом Норвегії.

ООН Жінки є структурою ООН, яка була заснована з метою покращення реалізації політики гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок у всьому світі. На сьогодні ООН Жінки – світовий лідер в питаннях, що стосуються даної проблематики.

ООН Жінки підтримує держави-члени ООН у встановленні світових стандартів для досягнення гендерної рівності та співпрацює з представниками урядів та громадянського суспільства щодо розробки законів, стратегій, програм та послуг, необхідних для реалізації цих стандартів. Організація виступає за рівноправну участь жінок у всіх аспектах життя і зосереджується на п'яти пріоритетних цілях: зростання лідерства жінок та їх активна участь у процесах розвитку; боротьба з насиллям проти жінок; залучення жінок до всіх аспектів у процесах розбудови миру та безпеки; розширення повноважень жінок в економічній сфері; надання пріоритетності питанням гендерної рівності в державному плануванні та бюджетуванні. Окрім того, ООН Жінки координує та підтримує систему роботи ООН у питаннях покращення ситуації з гендерною рівністю.

Погляди, викладені в публікації, належать авторам та необов'язково відображають позицію структури ООН Жінки, Організації Об'єднаних Націй та будь-якої з її асоційованих організацій.

Дослідження міжнародної та української найкращої
практики з превенції гендерно зумовленого насильства
щодо жінок та дівчат і поліцейської діяльності
орієнтованої на громаду

АБРЕВІАТУРИ

CEDAW (КЛУФДЖ) – Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок

ОГС – організації громадянського суспільства

ГЗН – гендерно зумовлене насильство

ГО – громадська організація

ООН – Організація Об'єднаних Націй

УНЗ ООН – Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків і злочинності

ЗМІСТ

АБРЕВІАТУРИ	4
1. КОНЦЕПЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОРІЄНТОВАНОЇ НА ГРОМАДУ	6
1.1. Чому поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, є ефективною?.....	7
1.2. Чому громада потребує Community Policing?.....	8
1.3. Чому місцеві органи влади потребують Community Policing?	9
2. ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ COMMUNITY POLICING	10
3. НАЛЕЖНА ПРАКТИКА З ПРЕВЕНЦІЇ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК ТА ДІВЧАТ І ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОРІЄНТОВАНОЇ НА ГРОМАДУ, В УКРАЇНІ	14
3.1. Робочі групи з питань громадської безпеки та соціальної згуртованості.....	16
3.2. Вебінари щодо правового розширення можливостей осіб, які пережили гендерно зумовлене насильство.....	16
3.3. Bezpechne.community	17
3.4. Програма «Безпечні міста для жінок та дівчат»	17
3.5. Безпечний громадський транспорт для жінок та дівчат у Рубіжному.....	18
3.6. «Зелені кімнати» у поліцейських відділках.....	19
3.7. Кампанії та ініціативи з підвищення обізнаності громад, що базуються на фактичних даних.....	19
4. МІЖНАРОДНІ НАЛЕЖНІ ПРАКТИКИ З ПРЕВЕНЦІЇ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК ТА ДІВЧАТ І ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОРІЄНТОВАНОЇ НА ГРОМАДУ	20
4.1. Використання мобільних технологій як інструментів реагування на насильство щодо жінок та дівчат	21
4.2. Жіночі поліцейські відділки.....	23
4.3. Законне розширення прав і можливостей	24
4.4. One-Stop центри	25
4.5. Хаб та Центр відповідальності	26
4.6. Міжвідомчі групи з оцінки справ	27
4.7. Громадська ініціативна група «Поліція та молодь у групі ризику»	28
4.8. Кампанії з підвищення обізнаності	28
4.9. Ілюстративні кампанії з різним обсягом ⁴⁶	29
4.10. Залучення салонів краси до запобігання гендерно зумовленому насильству	30
4.11. Об'єднання поліції з мережею жінок-мерів.....	30
4.12. Протидія насильству щодо жінок та дівчат в мережі Інтернет	31
5. РЕКОМЕНДАЦІЇ МІНІСТЕРСТВУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ НАЛЕЖНИХ ПРАКТИК ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ЖІНОК ТА ДІВЧАТ І ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОРІЄНТОВАНОЇ НА ГРОМАДУ	32

КОНЦЕПЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, ОРІЄНТОВАНОЇ
НА ГРОМАДУ

1.1.

ЧОМУ ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, ОРІЄНТОВАНА НА ГРОМАДУ, Є ЕФЕКТИВНОЮ?

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, – це філософія повноцінної служби персоналізованої поліції, де поліцейський патрулює і працює в громаді на постійній основі, залучаючись до проактивного партнерства з громадянами з метою виявлення та вирішення проблем безпеки та охорони¹. Інакше кажучи, поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, – це стратегія поліції, метою якої є налагодження зв'язків та тісна співпраця, створення партнерства для зменшення злочинності та збереження громадського порядку.

У багатьох країнах світу суспільство розглядає поліцію як інститут, який має місію запобігати злочинності та забезпечувати дотримання закону. Стратегії запобігання та боротьби із злочинністю розгортаються на високому інституційному рівні та зазвичай з'являються під час розслідування вже скоєних правопорушень. На противагу, така модель громадсько-орієнтованої поліції або поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду², побудована на принципах постійної комунікації та індивідуального підходу до вирішення громадських проблем, пов'язаних з безпекою та охороною, в тісній співпраці з членами громади та відповідними органами влади на місцевому рівні.

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, – це підхід, який був розроблений для того, щоб допомогти поліції в міських просторах боротися зі злочинністю в

альтернативний спосіб, а не просто ініціювати репресивно-реактивні тактики³. Такий тип підходу розглядає важливість застосування профілактики для покращення відносин з населенням і більш тісної співпраці з громадою, маючи справу з різними видами злочинності. Ця діяльність також враховує багато принципів, пов'язаних із запобіганням злочинності, як-от розвиток знань на місцевому рівні та просування прав людини⁴.

Як пояснило Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків і злочинності, поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, прагне викоринити причини злочинності і зменшити страх громадських заворушень за допомогою стратегій вирішення проблем та партнерства між поліцією та громадою⁵.

Тому поліцейську діяльність, орієнтовану на громаду, потрібно розглядати як підхід, що використовується у щоденній роботі поліції на низовому рівні суспільства, побудований на принципах постійної комунікації та взаємодії з місцевим населенням задля ефективного забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, а також підтримки публічної безпеки і порядку.

Реалізація змін у поліцейській діяльності, її структури та способі управління також пов'язує поліцію і громаду разом. Партнерство, яке розвивається з плином часу,

1 Bertus, Ferreira. The Use and Effectiveness of Community Policing in a Democracy. Prod. National Institute of Justice. Washington, D.C., 1996

2 Що таке поліцейська діяльність, орієнтована на громаду? Міжнародна асоціація начальників поліції. Режим доступу: <https://www.discoverpolicing.org/explore-the-field/what-is-community-policing/>

3 Навчальний посібник з питань поліцейської діяльності міського простору. Управління ООН з наркотиків і злочинності. Режим доступу: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/Training_Manual_Policing_Urban_Space_V1258164.pdf

4 Там само

5 Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду. Бюро правової статистики. Режим доступу: <https://www.bjs.gov/index.cfm?ty=tp&tid=81>

в кінцевому результаті може допомогти поліції знайти основоположні причини злочину в межах околиць. Залучаючи громаду, поліція має більше доступних ресурсів, щоб допомогти запобіганню злочинності. Ознайомившись із членами громади, офіцери мають більшу ймовірність отримати цінну інформацію про злочинців та їхню діяльність. Також вони скоріше за все отримують достовірну оцінку потреб громадян та їхніх очікувань від поліції⁶.

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, на відміну від «реактивної поліції» виявляється більш ефективною у запобіганні злочинності через залучення членів громади. Наприклад, спільне патрулювання поліції та громади є однією з найефективніших практик не лише для запобігання фактичному скоєнню правопорушень, а й їхній своєчасній ідентифікації. У результаті посилена робота із запобігання злочинності призводить до зниження рівня злочинності в громаді.

Спільна інтервенція поліції та громади робить свій внесок у побудову заснованих на довірі відносин між правоохоронними органами та мешканцями громади, забезпечуючи підтримку людей. Водночас вирішення щоденних питань охорони та безпеки, з якими стикається громада, формує більш позитивну репутацію поліції, підвищуючи обізнаність громадськості про мандат поліції.

1.2.

ЧОМУ ГРОМАДА ПОТРЕБУЄ COMMUNITY POLICING?

На додаток до сприяння безпеці в громадах, Community Policing також бере участь у побудові соціальної згуртованості між місцевими жителями шляхом їхнього залучення до вирішення проблем безпеки та охорони спільно із поліцією та місцевими органами влади. Водночас, поліцейська діяльність,

Переваги діяльності поліції, орієнтованої на громаду⁷

- Підвищує рівень довіри та впевненості громади
- Підвищує громадську безпеку
- Громада допомагає поліції у зменшенні рівня актуальної й очікуваної злочинності та у вдосконаленні безпеки
- Важливий інструмент для переконання громадськості про поточну ситуацію і про те, що поліція робить (зменшення страху злочинності)
- Сприяє позитивному сприйняттю поліції та заохочує для партнерства між поліцією та громадою
- Може створити видимий позитивний вплив на ситуацію для вразливої особи(осіб)/груп
- Інструмент збору інформативних даних. «Громадські відомості» вважаються більш ефективними та надійними у наданні допомоги в оцінці загроз, ніж відомості, отримані з інших джерел
- Покращує рівень задоволення та довіри громади до поліції
- Зміцнює громаду таким чином, щоб та боролась з міжетнічними відмінностями, які можуть серйозно вплинути на маргіналізовані групи
- Наголошує на потребі сильних стосунків та взаємодії з громадою, щоб поширювати гармонію та соціальну згуртованість.

орієнтована на громаду, підвищує рівень правової обізнаності населення, оскільки така система часто містить різні освітні кампанії, навчання для мешканців щодо їхніх прав та обов'язків, так само інформує населення про роль поліції та процесів ухвалення рішень на місцевому рівні.

6 Переваги і недоліки поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, 2018 <https://www.lawteacher.net/fAree-law-essays/criminology/advantages-and-disadvantages-of-community-policing.php?vref=1>

7 Джерело: Миротворчий ресурсний центр ООН

Останніми роками відбувся перехід від вузького поняття про запобігання злочину як завдання поліції до ширшої ідеї безпеки громади, що є відповідальністю самої громади. Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, залучає членів громади до побудови довготривалих стратегій для їхньої громади з належним врахуванням проблем, порушених місцевими жителями, та запропонованих ними рішень. Участь громади у розвитку місцевої політики, що стосується їхніх потреб безпеки та охорони, повинна призводити до дійсно ефективних заходів, що впливають із реальних потреб та пріоритетів, актуалізованих людьми.

Community Policing також дає стимул до участі в інноваційній діяльності, спрямованій на створення соціально безпечного місцевого середовища. Комунікація між поліцією та громадою часто відбувається через онлайн-платформи, що, наприклад, робить наявні «карти злочинності» та «безпечні зони» моментально доступними, демонструючи поточний рівень безпеки в певних географічних точках.

Крім цього, важливо зазначити, що поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, продемонструвала зниження рівня злочинності в суспільстві. Це своєю чергою збільшує привабливість населених пунктів для нових інвестицій та сприяє їхньому соціально-економічному розвитку.

1.3.

ЧОМУ МІСЦЕВІ ОРГАНИ ВЛАДИ ПОТРЕБУЮТЬ COMMUNITY POLICING?

Зв'язок між бідністю, соціальною нерівністю, злочинністю та віктимізацією показав, що багатьом органам потрібно працювати разом задля превенції злочинності. Місцеві органи влади повинні розглядати безпеку громади як основне людське право та важливий аспект якості життя в їхніх громадах. Їм варто мобілізувати місцеві партнерства з ключовими учасниками: поліцією, урядовими органами, громадськими організаціями та жителями, щоб розвивати безпечні, захищені та активні громади⁸. Задля цієї мети є необхідність працювати для громадської безпеки, усуваючи соціальні та економічні умови, що сприяють злочинності та віктимізації. Поширена громадська дум-

ка про те, що безпека громади є єдиною відповідальністю поліції, змінилася, і тепер люди усвідомлюють, що уряди, громади та партнерства повинні активно брати участь на всіх рівнях⁹.

Принципи громадської безпеки, сформульовані в останні роки, можуть використовуватися місцевими урядами, визнаючи злочинність та безпеку як питання якості життя; працюючи за межами юрисдикції кордонів одночасно по горизонталі та вертикалі, визнаючи важливу роль політичного лідерства і пристосовуючи стратегії до місцевих потреб на підставі хорошого аналізу та цільових планів¹⁰.

8 Міністерство юстиції США, «Роль місцевого уряду в громадській безпеці», 2001

9 Там само

10 Там само

A large, light blue, stylized number '2' graphic that serves as a background element for the title. It is positioned on the right side of the page, with its top curve extending towards the top right and its base extending towards the bottom right.

ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
У СФЕРІ COMMUNITY POLICING

Основи взаємодії громади та органів поліції було закріплено ще у 2015 році, прийняттям Закону України «Про Національну поліцію»¹¹. У статті 11 Закону «Про Національну поліцію» закріплюється принцип тісної співпраці та взаємодії поліції з жителями, спрямований на забезпечення безпеки та охорони громад. Зокрема, Закон «Про Національну поліцію» приніс важливе нововведення, яке вимагає від поліції проактивного виявлення та реагування на місцеві проблеми безпеки.

Принцип взаємодії з громадами передбачається також статтею 88 Закону «Про Національну поліцію», відповідно до якої керівники територіальних органів поліції зобов'язані не менше одного разу на два місяці проводити відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування з метою налагодження ефективної співпраці. Головний обов'язок територіальних органів поліції включає обов'язковість систематичного інформування громадськості про показники злочинності та будь-які питання громадського порядку, метою яких є підвищення авторитету та довіри населення до поліції.

Відповідно до статті 89 Закону «Про Національну поліцію», задля дотримання принципу співпраці, поліція разом із громадою розвиває та виконує громадські проекти, програми та заходи як відповідь на виявлені потреби безпеки та охорони мешканців, які проживають у межах громади.

Така співпраця спрямована на підвищення результативності та ефективності виконання діяльності органів поліції. Наприклад, поліцейсько-громадська взаємодія може проявлятися у підтримці програм правового виховання, прямо націлених на громаду, або через освітні заклади чи засоби масової інформації.

Взаємодія органів та підрозділів поліції з громадськістю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству здійснюється відповідно до положень Закону України «Про запобігання та протидію домашньому на-

сильству». Ефективна співпраця між місцевими виконавчими органами та поліцією є основною для Національної поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Поряд з центральними спеціалізованими органами виконавчої влади сільські, селищні, міські, районні міські ради та виконавчі органи, до сфери компетенції яких входять заходи щодо запобігання та протидії домашньому насильству, є спеціально відведені органи влади для запобігання та протидії домашньому насильству. Місцеві органи влади уповноважені:

- впроваджувати державну політику щодо запобігання та протидії домашньому насильству у складі відповідної адміністративної та територіальної одиниці;
- забезпечувати соціальними послугами у межах відповідної адміністративної та територіальної одиниці, у тому числі через соціальний порядок у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- ідентифікувати необхідність у створенні спеціалізованих послуг для підтримки постраждалих, створювати та контролювати такі послуги;
- брати участь у навчанні від експертів, до сфери компетенції яких входить запобігання та протидія домашньому насильству, включно з експертами, які проводять програми для правопорушників;
- отримувати та обробляти заяви та звіти щодо випадків домашнього насильства, вживаючи заходів для припинення домашнього насильства і допомоги постраждалим;
- координувати суб'єктів, які вживають заходів з протидії домашньому насильству, та забезпечувати їхню співпрацю у відповідній адміністративній та територіальній одиниці;
- інформувати постраждалих про їхні права, заходи та соціальні послуги, які їм доступні;
- збирати, аналізувати та поширювати інформацію щодо домашнього насиль-

¹¹ Закон України "Про Національну поліцію". Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

ства у межах відповідної адміністративної та територіальної одиниці у визначений законом спосіб¹².

Національна поліція – одна з інституцій, відповідальних за впровадження заходів щодо запобігання та боротьби з домашнім насильством.

У статті 10 Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначаються повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції:

- виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них;
- прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, вжиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спільно з Національною поліцією України;
- інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;
- винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників;
- взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством;
- здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії;
- анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними

домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством;

- взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відповідно до статті 15 цього Закону;
- звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Співпраця поліції та інших суб'єктів, відповідальних за запобігання та протидію домашньому насильству, визначається у статті 15 Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству»:

- взаємне інформування не пізніше однієї доби про виявлені факти домашнього насильства у випадках, передбачених цим Законом, з дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом;
- реагування на випадки домашнього насильства відповідно до компетенції та з урахуванням оцінки ризиків, що загрожують постраждалій особі;
- узгодження заходів реагування на випадки домашнього насильства та надання дієвої допомоги постраждалим особам, що здійснюються різними суб'єктами;
- розроблення та виконання відповідно до компетенції програм для кривдників;
- розроблення та виконання відповідно до компетенції програм із запобігання та протидії домашньому насильству;
- організація здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству відповідно до компетенції;
- обмін досвідом у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

12 Стаття 8 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»

- скоординована міжвідомча підготовка фахівців, які представляють суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- здійснення спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству моніторингу дотримання вимог законодавства суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, розроблення пропозиції щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування.

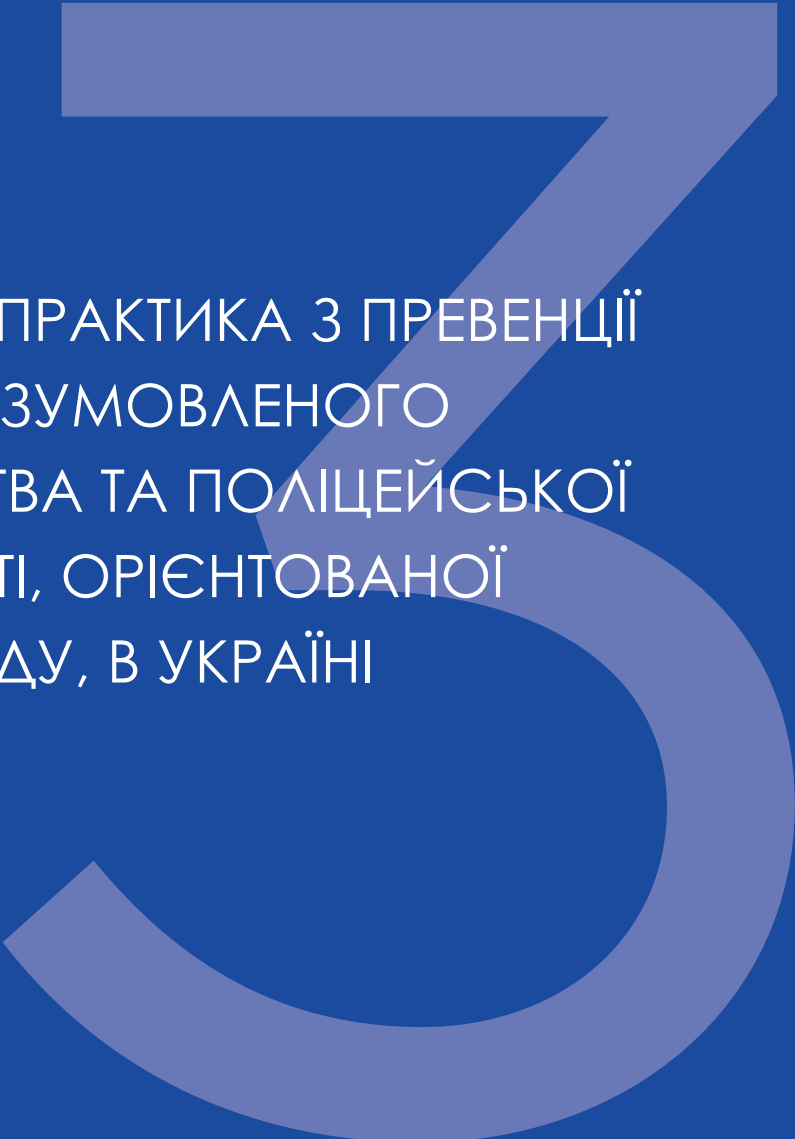
Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству¹³, було затверджено у 2018 році в Кабінеті Міністрів України. Цей Порядок передбачає взаємодію суб'єктів не лише у сфері запобігання та протидії виключно домашнього насильства, а й долучає до нього також і гендерно зумовлене насильство. Зазначений Порядок визначає механізм взаємодії суб'єктів у цій сфері, спрямований на забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання насильства та забезпечення взаємодії між поліцією та місцевими органами виконавчої влади, громадськими об'єднаннями, засобами масової інформації, між-

народними організаціями та фізичними особами.

Для забезпечення міжвідомчої співпраці у сфері запобігання та протидії домашньому насильству на місцевому рівні утворюються дорадчі органи – місцеві координаційні ради, до складу яких входять уповноважені представники місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, прокуратури та суду, громадських об'єднань, релігійних організацій, міжнародних та іноземних неурядових організацій (за згодою).

Окрім зазначеного, **Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству**, передбачає, що з метою запобігання домашньому насильству поліцейські спільно з місцевими органами державної влади повинні, зокрема, займатися дослідженнями та збором даних, проводити інформаційні кампанії серед населення, співпрацювати зі ЗМІ щодо організації освітніх кампаній зі зміни упереджених гендерно зумовлених норм та підвищувати спроможність постачальників послуг з попередження та протидії домашнього насильства, в тому числі поліції та інших суб'єктів юстиції.

13 Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>

НАЛЕЖНА ПРАКТИКА З ПРЕВЕНЦІЇ
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО
НАСИЛЬСТВА ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, ОРІЄНТОВАНОЇ
НА ГРОМАДУ, В УКРАЇНІ

Насильство щодо жінок є однією з найбільш поширених проблем, з якими постійно стикаються жінки та дівчата у всьому світі. Воно є проявом історично нерівного співвідношення сил між жінками та чоловіками, яке призвело до домінування над жінками і дискримінації жінок чоловіками та до недопущення повноцінної емансипації жінок¹⁴. Таким чином, за своєю структурою насильство щодо жінок є гендерно зумовленим, оскільки воно непропорційно зачіпає жінок та являє собою дискримінацію щодо жінок. Стаття 1 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) забороняє гендерно зумовлену дискримінацію, а Загальна Рекомендація №. 19 CEDAW зазначає, що дискримінація жінок, як це визначено у статті 1 Конвенції, також охоплює гендерно зумовлене насильство.

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами визначає насильство над жінками як порушення прав людини та форму дискримінації щодо жінок, представляючи всі форми гендерно зумовленого насильства, що призводять або можуть призвести до фізичної, сексуальної, психологічної чи економічної шкоди чи до страждання для жінок, включно з погрозами вчинення таких дій, примусом чи свавільним позбавленням волі, як у публічному, так і в приватному житті.

Досвід людей щодо безпеки нерозривно пов'язаний із гендером як соціальним конструктом¹. Найбільш наочним підтвердженням зв'язків між гендером та безпекою є поширеність ГЗН, зокрема сексуального

насильства, домашнього насильства чи торгівлі людьми¹⁶. ГЗН походить із нерівності владних повноважень та можливостей, які часто є настільки загальноприйнятими у суспільстві, що вони стали непомітними¹⁷. Такі форми нерівності уможливають використання систематичної дискримінації та насильства як способів контролю над жінками та дівчатами, що становлять загрозу панівним уявленням про те, як належить діяти чоловікам та жінкам¹⁸. Отже, поклавши край гендерній нерівності, можна зробити безпечнішим життя всіх людей, незалежно від їхньої гендерної належності¹⁹.

Забезпечення рівного доступу до захисту, безпеки і правосуддя для всіх і кожного є ключовою складовою верховенства права. Сприяння гендерній рівності також допомагає країнам зміцнити позиції верховенства права як важливої засади миру та розвитку. Службам поліції як вартівим правопорядку відводиться надзвичайно важлива роль у цьому процесі²⁰.

Поліція відповідає за забезпечення ставлення з повагою до всіх людей та розгляду злочинів проти них з усією серйозністю, незалежно від їхньої гендерної належності. Діяльність поліції, що сприяє досягненню гендерної рівності, орієнтована на громадян, слугує потребам та інтересам усіх людей, у ній приділяється увага тим групам, які у суспільстві зазнають традиційно упередженого ставлення: це, зокрема, жінки та дівчата²¹. З цієї причини важливо розробити та впровадити спеціальні місцеві заходи, що стосуються конкретно безпеки та добробуту жінок і дівчат.

14 Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, Преамбула

15 DCAF, ОБСЄ/БДІПЛ, ООН Жінки, Гендерні питання у поліції, 2019

16 Там само

17 Там само

18 Там само

19 Там само

20 Там само

21 Там само

3.1.

РОБОЧІ ГРУПИ З ПИТАНЬ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ

Робочі групи з питань громадської безпеки та соціальної згуртованості створені в Донецькій, Луганській та Житомирській областях з метою об'єднання місцевих органів влади, поліції, приватного сектору, організацій громадянського суспільства (ОГС) та членів громади для порушення та вирішення проблем, що стосуються громадської безпеки, та спільного розроблення індивідуальних рішень для виявлених проблем громади. Засідання робочих груп з питань громадської безпеки та соціальної згуртованості організовуються, як правило, раз на два місяці. Поліція надає періодичний звіт про злочини, скоєні протягом звітного періоду, та відповідає за будь-які інші питання, що стосуються громадської безпеки. Водночас, члени громадських організацій, ОГС та приватний сектор мають можливість порушити додаткові питання щодо громадської безпеки та обговорити їх з представниками правоохоронних органів і місцевих органів влади, спільно розробляючи рішення, а також цільові проекти громад, спрямовані на покращення безпеки та соціальної згуртованості у громаді.

Програма ООН з відновлення та розбудови миру, що реалізується на сході України, була на передовій створення робочих груп з питань громадської безпеки та соціальної згуртованості на постраждалому від конфлікту сході України. У деяких громадах коло ведення робочих груп з питань громадської безпеки та соціальної згуртованості було розширено, щоб включити обов'язки щодо безпеки та захисту жінок та використовувати механізм, передбачений робочими групами з питань громадської безпеки та соціальної згуртованості, для інтеграції гендерної рівності в місцеві діалоги з ухвалення рішень, що стосуються безпеки та соціальної згуртованості. На сьогодні шість цільових громад (Біловодськ, Попасна, Красногорівка, Велика Новосілка, Лозно-Олександрівка та Сіверськ) створили робочі групи з питань громадської безпеки та соціальної згуртованості з розширеним мандатом, які включають гендерно зумовлене насильство та «Жінки, Мир та Безпека» як основні проблеми, що стосуються безпеки та соціальної згуртованості.

3.2.

ВЕБІНАРИ ЩОДО ПРАВОВОГО РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО

Реагуючи на виявлену необхідність контактувати постраждалих від домашнього насильства з наявними постачальниками послуг, особливо важливих під час обмежувальних заходів під час пандемії COVID-19, жінки, які пережили домашнє насильство, та жінки, що перебувають у групі ризику, були проінформовані спеціалізованим юристом, поліцією та представниками міс-

цевих органів влади про доступні послуги для постраждалих від домашнього насильства, їхні права, процедури реалізації таких прав та наявні механізми захисту цих постраждалих. Ці серії вебінарів були проведені за підтримки Програми ООН з відновлення та розбудови миру на сході України у 36 громадах Донецька, Луганська та Запоріжжя.

3.3.

BEZPECHNE.COMMUNITY

Bezpechne.community²² — це онлайн-платформа, яку нещодавно створила для мешканців Києва ОГС «Київська Мрія», що забезпечує механізм миттєвого звітування про проблеми громадської безпеки у поліцію та відображає сучасну карту з проблемами безпеки, що відбулися у певному місці. Ця платформа також є каналом комунікації між поліцією та мешканцями Києва, де можна отримувати миттєві вказівки та рекомендації щодо того, як діяти, коли порушується конкретна проблема громадської безпеки. ОГС «Київська Мрія» співпрацює з Київською міською державною адміністрацією, патрульною поліцією міста, а також з фахівцями юридичних клінік Національної академії внутрішніх справ України та консультативних центрів з питань правової допомоги.

Платформа розташована на карті Google, де користувачі можуть позначити виявлені

проблеми громадської безпеки. Для того щоб подати скаргу, на карті повинне бути позначене точне місце події з описом проблеми. Коли скаргу обробляють, на карті з'являється червоний знак із знаком питання. Знак змінюється на зелений, як тільки вирішено порушене питання. У такий спосіб кияни мають миттєвий доступ до поточної ситуації з громадською безпекою у своєму районі та можуть відстежувати стан вирішення порушених питань громадської безпеки.

Найчастіше люди скаржаться на нерегульовану вуличну торгівлю, порушення правил дорожнього руху, проблеми з якістю доріг, незаконний обіг наркотиків (наприклад, реклама в телеграмі) або порушення громадського порядку галасливими або/та нетверезими групами людей.

3.4.

ПРОГРАМА «БЕЗПЕЧНІ МІСТА ДЛЯ ЖІНОК ТА ДІВЧАТ»

Глобальна флагманська програма ООН Жінки «Безпечні міста, вільні від насильства щодо жінок та дівчат», заснована у листопаді 2010 року, разом з провідними жіночими організаціями, агенціями ООН та понад 70 світовими та місцевими партнерами є першою у світі програмою, спрямованою на розробку, впровадження та оцінку інструментів, політики та комплексних підходів щодо запобігання і реагування на сексуальні домагання та інші форми сексуального насильства щодо жінок та дівчат у різних регіонах. Україна приєдналася до програми «Безпечні міста та безпечні громадські місця для жінок та дівчат» у 2019 році. Місто Рубіжне було обрано пілотним містом для реалізації цієї програми в Україні завдяки наявній політичній волі Рубіжанської міської ради та Луганської обласної цивільно-військової адміністрації реалізувати цю про-

граму, низькому соціально-економічному статусу населення, розташуванню міста в регіоні, що постраждав від конфлікту, зацікавленості місцевої громади у забезпеченні безпечних громадських просторів для жінок та дівчат, а також завдяки активному залученню місцевих зацікавлених сторін.

Для оцінки ризиків безпеки жінок та дівчат щодо сексуального насильства і сексуальних домагань у громадських просторах Рубіжного було проведено попереднє дослідження та аудит безпеки державної інфраструктури спільно з жінками, поліцією і місцевими органами влади на основі розбудови спроможності та експертної підтримки, наданої Програмою ООН з відновлення та розбудови миру. Результати попереднього дослідження та аудиту безпеки були підтверджені представника-

²² <https://bezpechne.community/#about>

ми Рубіжанської міської ради, виконавчими органами, представниками соціальних та медичних установ, Національної поліції, Луганської обласної державної адміністрації, міжнародними експертами, лідерами громадських організацій та громадськими активістами, після чого була розроблена та прийнята комплексна місцева програма щодо запобігання і протидії сексуальному насильству та сексуальним домаганням у громадських місцях – «Рубіжне – безпечне місто для жінок та дівчат».

Ставлячи за мету розповсюдження досвіду програми «Безпечне місто для жінок та дівчат», прийнятої в Рубіжному, Програма ООН з відновлення та розбудови миру розвинула потенціал місцевої влади та громадських груп з додаткових 20 громад Луганської та Донецької областей²³ щодо проведення аудитів безпеки державної інфраструктури для виявлення небезпечних громадських місць. Крім того, мер Рубіжного, виступаючи гендерним чемпіоном, поділився з

учасниками позитивною практикою міста Рубіжне щодо розробки цільової місцевої програми для запобігання та протидії сексуальному насильству та сексуальним домаганням щодо жінок та дівчат у громадських місцях, заохочуючи сестринські громади в регіоні вжити ефективних заходів для запобігання сексуальному насильству щодо жінок та дівчат.

Програма ООН з відродження та розбудови миру надала підтримку жінкам з Торецька та Соледача в Донецькій області та із Золотого і Новоайдара в Луганській області, щоб дати оцінку їхнім ризикам сексуального домагання та насильства у громадських місцях. Наразі на підставі доказів, наданих цими оцінками, та результатів аудиту безпеки місцева влада спільно з поліцією, жінками та ОГС з цих громад розробляють цільові програми щодо запобігання та протидії сексуальному насильству та сексуальним домаганням у громадських місцях.

3.5.

БЕЗПЕЧНИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ ДЛЯ ЖІНОК ТА ДІВЧАТ У РУБІЖНОМУ

Безпека у громадських місцях, зокрема в засобах громадського транспорту, є важливим фактором, що сприяє стабільності міст. Програма «Рубіжне – безпечне місто для жінок та дівчат» містить конкретні заходи, спрямовані на залучення транспортних компаній до забезпечення безпечних громадських місць для жінок та дівчат шляхом об'єднання зусиль громадських транспортних компаній, поліції та громади для перетворення Рубіжного на безпечне та вільне від насильства середовище для усіх.

Сім компаній, що здійснюють громадські перевезення автобусами й таксі, підтримують припинення сексуального насильства і сексуальних домагань до жінок та дівчат і сприяють безпечному громадському транспорту в постраждалому від конфлікту місті Рубіжне, Україна. Для цього було

підписано угоду про співпрацю між Рубіжанською міською радою, Національною патрульною поліцією, місцевою ОГС «Мрії Молоді» та громадськими транспортними компаніями.

У межах підписаної угоди про співпрацю власники громадських транспортних компаній, водії таксі та автобусів поглибили своє розуміння сексуального насильства в громадських місцях та отримали детальні вказівки від ОГС «Мрії Молоді» про те, як реагувати, як захищати жінку, яка перебуває у групі ризику, та кого повідомляти у випадках сексуального домагання, створюючи безпечне місто для жінок та дівчат. Наклейки «Безпечний транспорт» були розміщені на автобусах та автомобілях; також у транспортних засобах містилися наклейки з інформацією про наявні спеціалізовані послуги.

²³ Луганська область: Золоте, Новоайдар, Щастя, Станиця Луганська, Северодонецьк та Донецька область: Торецьк, Соледар, Хлібодарівка, Курахове, Очеретине, Званівка, Красногорівка.

3.6.

«ЗЕЛЕНІ КІМНАТИ» У ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ВІДДІЛКАХ

У межах Програми ООН з відновлення та розбудови Миру, що реалізується на постраждалому від конфлікту сході України, була надана підтримка у розробці проєктів поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду. У межах своєї Програми малих грантів Програма ООН з відродження та розбудови миру підтримала три ОГС для реалізації ініціатив поліцейської діяльності, орієнтованих

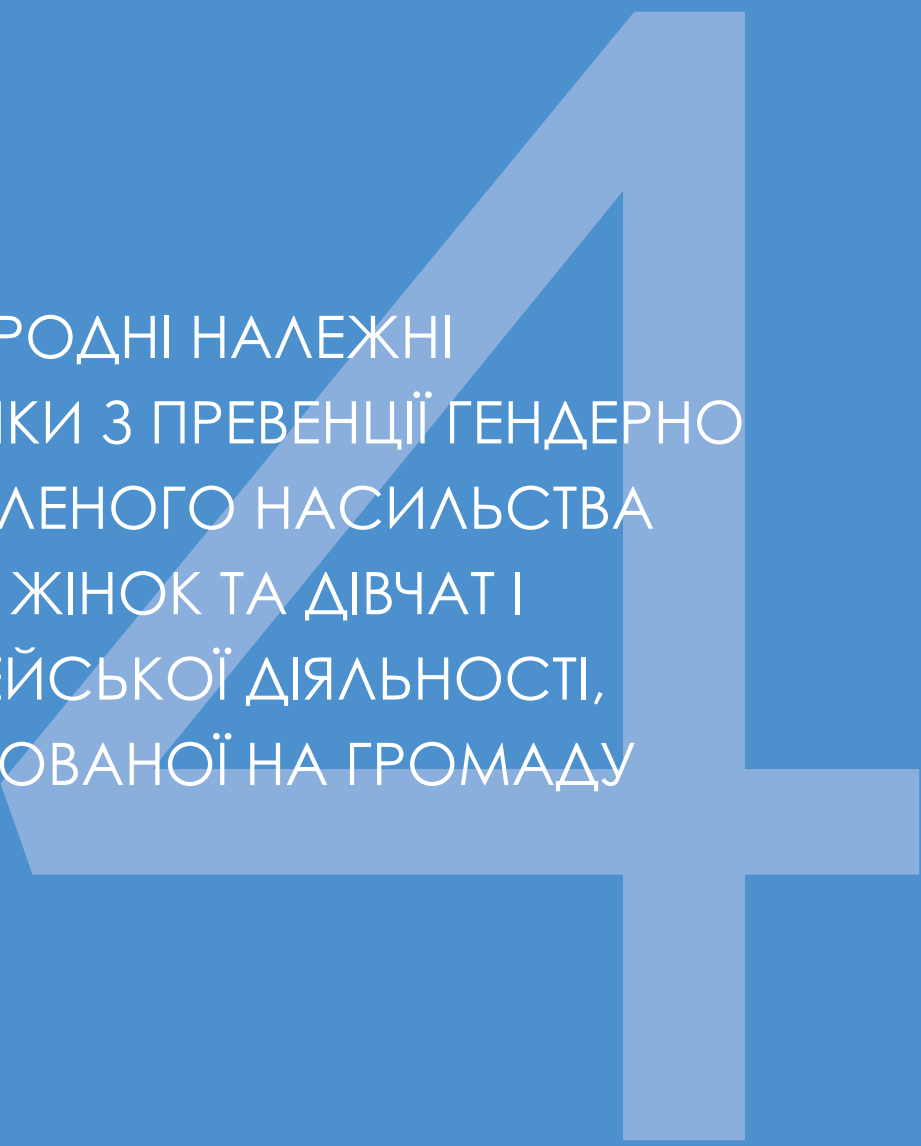
на громаду, та сприяння діалогу в Донецькій та Луганській областях шляхом створення «зелених кімнат». «Зелені кімнати» – це спеціально обладнані приміщення для ефективного спілкування з дітьми та підлітками, які вступили в конфлікт із законом, та тими, хто став свідком злочинів або постраждав від домашнього насильства, та являють собою новий підхід поліції до роботи з дітьми.

3.7.

КАМПАНІЇ ТА ІНІЦІАТИВИ З ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ГРОМАД, ЩО БАЗУЮТЬСЯ НА ФАКТИЧНИХ ДАНИХ

Понад 1 мільйон людей охопила цифрова кампанія ООН Жінок в Україні «Спровокування», яка кидає виклик стереотипу звинувачення жертв, що зберігається у випадках гендерного насильства. «Опитування про сприйняття гендерно зумовленого насильства» ООН Жінки повідомило про цю кампанію, спрямовану на скасування гендерно упереджених соціальних норм, що увічнюють дискримінацію та насильство щодо жінок. Окрім цього, за підтримки ООН Жінки, жінки та чоловіки з цільових громад Луганської, Донецької та Запорізької областей були проінформовані про користь стосунків, побудованих на повазі, гендерній рівності та нульовій толерантності до ГЗН через серію громадських заходів щодо підвищення

обізнаності, спрямованих на підготовку жінок та чоловіків, щоб кинути виклик наявним уявленням та переконанням щодо ролей жінок та чоловіків, дівчат та хлопців у сім'ї та суспільстві, побудувати відкритий діалог про вплив наявного соціального конструкту про маскуліність і фемінність, переважаючі соціальні норми та гендерні стереотипи як основоположні причини гендерної дискримінації і насильства та допомагати хлопчикам та чоловікам, дівчатам та жінкам виступати провідниками змін та розвивати іншу концепцію, засновану на взаємній повазі, розподілі обов'язків і відповідальності, і припинення шкідливих практик, пов'язаних з гендерним упередженням.

МІЖНАРОДНІ НАЛЕЖНІ
ПРАКТИКИ З ПРЕВЕНЦІЇ ГЕНДЕРНО
ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА
ЩОДО ЖІНОК ТА ДІВЧАТ І
ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ,
ОРІЄНТОВАНОЇ НА ГРОМАДУ

Міжнародний досвід впровадження програми поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, показує, що в районах, де існує високий рівень згуртованості громад, наявна вища здатність протистояти несприятливим подіям. До таких негативних явищ, зокрема, належать гендерно зумовлена дискримінація та гендерно зумовлене насильство.

Співпраця між поліцією, громадами та місцевою владою дозволяє не лише реагувати на випадки гендерно зумовленого насильства, але й запобігати їхній появі та вживати попереджувальних заходів.

Для ефективної реалізації програм поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, та з превенції гендерно зумовленого насильства важливо проаналізувати міжнародний досвід. Однак ми повинні пам'ятати, що сліпе копіювання програм Community Policing та боротьба з гендерно зумовленим насильством згідно з ними не будуть настільки ефективними в українському середовищі. Різна культурна належність, менталітет та соціально-економічні фактори можуть впливати на адаптацію належної міжнародної практики програм поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду.

4.1.

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ РЕАГУВАННЯ НА НАСИЛЬСТВО ЩОДО ЖІНОК

Усунення насильства щодо жінок є життєво важливим для досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок у цілому (Ціль сталого розвитку № 5)²⁴. Останніми роками в боротьбі з таким насильством почали набувати важливого значення мобільні додатки²⁵. Очікувана спільна мета цих додатків – допомогти потерпілим, свідкам та/або державним органам у впровадженні різних стратегій із запобігання або реагування. Варто зазначити, що Організація Об'єднаних Націй підтримує розробку та використання мобільних технологій як інструментів реагування на насильство щодо жінок у своїй Загальній Рекомендації № 35 CEDAW²⁶. Водночас, подібного роду додатки є позитивною практикою взаємодії між поліцією, спеціалізованими постачальниками послуг та постраждалими від насильства.

Згідно з дослідженням мобільних додатків для боротьби з насильством щодо жінок²⁷, більшість із них (46,78% із 171 додатків, включених у систематичний огляд дослідження) використовують короткострокову функцію надзвичайної ситуації. Однак дедалі більша кількість додатків пропонують функції освіти, звітування, створення доказів та допомоги як основних.

Наприклад, в Індії постійно зростає кількість випадків гендерно зумовленого насильства. У відповідь на ескалацію насильства щодо жінок державні установи визначили розробку програмного забезпечення та додатків для телефонів одним із пріоритетів, щоб зробити довкілля безпечнішим для жінок та дівчат. Наразі найпопулярнішими додатками в Індії є Safetipin, Raksha, Himmat, Women Safety, Smart24x7, Shake2Safety, bSafe^{28 29}.

24 Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй, Звіт Робочої групи відкритого складу Генеральної Асамблеї з Цілей сталого розвитку, 2014 Report of the open Working group of the general assembly on sustainable development goals, 2014

25 Maxwell L, Sanders A, Skues J, A content analysis of personal safety Apps: are they keeping us safe or making us more vulnerable? Violence Against Women 2020

26 Freeman M, Violence against women. The un convention on the elimination of all forms of discrimination against women. Oxford University Press, 2012

27 Katharina Eisenhut, Ela Sauerborn, Claudia Garcia Moreno, Verina Wild, Mobile applications addressing violence against women: a systematic review

28 7 найкращих додатків для безпеки жінок. Режим доступу: https://www.gadgetsnow.com/slideshows/7-best-women-safety-applications/Raksha-women-safety-alert/amp_photolist/51285630.cms

29 11 дивовижних додатків для безпеки жінок в Індії. Режим доступу: <https://wirally.com/women-safety-apps-india/>

Усі програми були розроблені із залученням поліції, органів державної влади та представників громад. Наприклад, поділ «зон» на карті на «безпечні» та «небезпечні» враховує не лише рівень злочинності, про який інформує поліція, але також відгуки та коментарі місцевих жителів та оцінку місцевої влади.

Окрім цього, до розробки додатків були залучені місцеві ініціативи, які намагалися створити платформу, що була б зручною не лише для мешканців, але й для поліції. Усі додатки спрямовані на підвищення безпеки, а цільова аудиторія – це жінки, дівчата чи інші люди, які проживають у небезпечних регіонах.

Такі інструменти використовуються для подальшої роботи з поліцією разом із місцевим населенням для покращення безпечних умов життя. Кількість спільних патрулів поліції та представників громадськості у «небезпечних» районах збільшується, а місцева влада намагається покращити інфраструктуру.

Safetipin³⁰ – це мобільний додаток, випущений 9 березня 2016 року, в Індії доступний в операційній системі Android та Apple Internetwork Operating System (iOS). Здебільшого він має бути персональним путівником з місцезнаходження громадських місць, який використовує систему глобального позиціонування (GPS) для безпеки жінок. У магазині додатків Android Play він має загальний рейтинг 4,3/5, 186 відгуків та понад 10 000 завантажень, тоді як у Apple iOS рейтинг користувачів недоступний, і є лише два відгуки. Наразі мобільний додаток доступний чотирма мовами, а саме англійською, гінді, іспанською та в'єтнамською. Він допомагає користувачеві прийняти безпечніше рішення, виходячи з оцінки безпеки певної місцевості, повідомляючи, наскільки безпечним чи небезпечним є будь-яке місце для прогулянки. Таким чином, на підставі показника безпеки користувач може повідомити своїх рідних та друзів, якщо вони пе-

ребувають у небезпечному місці, а також допомагає іншим відстежувати себе самого. Користувач додатку так само може оцінювати район на підставі дев'яти параметрів, виходячи з власного розуміння цих параметрів, отже, оцінки є сукупними і можуть варіюватися залежно від користувача. Цими дев'ятьма параметрами є:

1. Освітлення вулиць
2. Видимість, тобто скільки перехожих дивляться на вас у певний момент часу
3. Різноманітність, тобто скільки людей різних вікових груп та різних статей присутні в певний момент часу
4. Натовп, тобто наскільки щільно заповнений район
5. Громадський транспорт, тобто який стан доступності різних видів громадського транспорту поблизу у певний момент часу
6. Пішохідна доріжка, тобто який стан пішохідної зони, в якій перебуває користувач програми
7. Безпека, тобто скільки відділів поліції та інших приватних служб безпеки є поблизу
8. Відкритість, тобто чи може користувач оглянути місцевість належним чином, чи ні
9. Відчуття, тобто наскільки безпечно користувач програми почувається в певному місці і в певний момент часу.

Насправді, після створення організації в 2013 році цей додаток зараз працює лише в 30 містах Індії та за кордоном у співпраці з різними урядовими та неурядовими організаціями, включно з ООН Жінки та UK Aid (Програма допомоги Об'єднаного Королівства) тощо. В Індії цей мобільний додаток працює англійською та гінді в 9 містах, як-от Нью-Делі, Гургаон, Нойда, Мумбаї, Бенгалуру, Ченнаї, Чандігарх, Гувахаті, Карнал.

Raksha³¹ розроблений таким чином, що навіть коли цей додаток не працює на телефоні користувача, користувач може попереджати свої контакти, натискаючи кнопку гучності

30 Safetipin. Режим доступу: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.safetipin.mysafetipin&hl=uk>

31 Raksha. Режим доступу: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.portalperfect.sosapp&hl=uk>

протягом 3 секунд. Разом з цим програма також надає контактам точне місцезнаходження, коли користувач попереджає їх, за допомогою кнопки гучності або кнопки попередження в додатку. Він також дає можливість користувачеві створити групу, що складається з людей, яких він/вона хоче попередити, коли їм загрожує небезпека. Однак додатку бракує можливості надіслати SMS-повідомлення вибраним контактам. Зрештою, не в кожному місці є мережеве покриття, і GPS може працювати не завжди. У таких випадках був би корисним додаток, який надсилає повідомлення контактам користувача, коли йому загрожує небезпека. Для того щоб програма працювала успішно, її потрібно також завантажити на мобільні телефони зазначених контактів, щоб Raksha міг легко попередити їх через гучний звуковий сигнал, коли користувач у небезпеці.

Himmat³² є ініціативою для жінок від поліції міста Делі. Himmat – це служба екстреної допомоги, що складається з додатка Android для екстрених випадків, який може надіслати виклик про лихо чи екстрене пові-

домлення співробітникам поліції міста Делі та вказаному контакту або групі контактів в надзвичайній ситуації, з якою зіткнулася жінка. Працівники поліції отримуватимуть ці SOS-повідомлення та місця знаходження на порталі, а також у вигляді SMS-повідомлень на свої мобільні телефони.

Smart24x7³³ – це індійська поліцейська програма, яка повідомляє обрані номери користувача про його/її місцезнаходження та викликає поліцію за допомогою кнопки дзвінка. Якщо GPS не працює, місцезнаходження надсилається за допомогою SMS-повідомлення. Додаток також дає можливість отримати допомогу від найближчих відділень поліції, лікарень та пожежних частин. Він має функцію «несправжній виклик» для виходу з будь-якої складної ситуації. Створення такого додатку ініціювала поліція у співпраці з органами державної влади, а розробку здійснювала спільна ініціативна група громадських організацій, поліції та бізнесу. Загальну підтримку додатку надає ІТ-бізнес. Однак інформація оновлюється поліцією в режимі реального часу.

4.2.

ЖІНОЧІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ВІДДІЛКИ

Ініціатива заснування жіночих поліцейських відділків бере початок в Бразилії у 1985 році і тоді була адаптована до потреб Перу, Еквадору та Нікарагуа³⁴. Ці проєкти були розроблені у співпраці із державними та місцевими органами, поліцією та громадськістю. Мета цієї ініціативи – покращити доступ до правосуддя та забезпечення спеціалізованих послуг для жінок, які постраждали від різних форм гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат.

Жіночі поліцейські відділки були засновані як окремі спеціалізовані підрозділи у пра-

воохоронній системі. У Бразилії, Нікарагуа та Перу жіночі підрозділи є частиною поліції. В Еквадорі вони вважаються підрозділами Міністерства юстиції. Такі відділки мають справи виключно із випадками гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат. Раніше вони наймали лише жінок, які проходили спеціалізоване навчання з гендерних питань, проте останніми роками були залучені чоловіки, які також почали відвідувати відповідні навчальні модулі.

Це була одна з перших реакцій держави на гендерно зумовлене насильство щодо

32 Himmat. Режим доступу: <https://apps.apple.com/in/app/himmat-plus/id1337677961>

33 Smart24x. Режим доступу: https://play.google.com/store/apps/details?id=smart.emergencyservice&hl=en_IN

34 Приклад жіночих поліцейських відділків у Латинській Америці: момент для припинення насильства та одержання доступу до правосуддя (Бразилія, Перу, Еквадор та Нікарагуа).

Режим доступу: https://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/security_wps_case_study.pdf

жінок та дівчат. Ініціатива навіть передувала ухваленню законів щодо насильства проти жінок або домашнього насильства в цих країнах. У 2010 році існувало 475 таких філіалів у Бразилії, 34 в Еквадорі, 59 у Нікарагуа та 27 у Перу.

Функціонування жіночих поліцейських відділків включає в себе запобігання насильству, прийняття скарг та їхнє розслідування. В Еквадорі повноваження таких підрозділів охоплює винесення вироку та гарантію захисту у випадках гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат.

Такі відділки фінансуються державними бюджетами Бразилії та Перу. В Еквадорі та Нікарагуа форма фінансування є змішаною і включає отримання частини фінансів від донорів³⁵.

Функціонування таких відділків забезпечується не тільки через спільні дії поліції та місцевих органів, а також із залученням громадськості. Створення жіночих відділень поліції було розпочато на основі громадських ініціатив та за підтримки організацій, що працюють у сфері гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат. Вони забез-

печили навчання для жінок-поліцейських та підтримують в ідентифікації місця розташування жіночих поліцейських відділень.

Крім того, громадськість проводить спільне патрулювання із жінками-поліцейськими, що допомагає збільшити довіру жінок до них та покращує безпеку на місцевому рівні.

Ініціатива зробила гендерно зумовлене насильство більш видимим як у публічній, так і у приватній сферах. Вона також допомогла покращити доступ до правосуддя та законної підтримки жінкам, які зазнали жорстокого поводження.

Також було зазначено зниження насильства проти жінок та збільшення усвідомлення прав постраждалих та захисту цих прав. Ініціатори також зауважили, що подальшу діяльність таких відділень варто продовжити для інформування громадськості щодо прав жінок, законних шляхів захисту, розширення мережі спеціалізованих місцевих послуг для швидких та послідовних реакцій на гендерно зумовлене насильство, яке вимагає тривкої співпраці між урядом, місцевою владою та громадкістю³⁶.

4.3. ЗАКОННЕ РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ

Пілотний проєкт був запущений у провінції Баміан, враховуючи високу поширеність гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат в Афганістані та перешкоджання доступу жінок до правосуддя. Цей проєкт направлено на збільшення кількості жінок-поліцейських, щоб боротись із випадками гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат, збільшення усвідомлення суспільства щодо гендерної рівності та

підвищення правової обізнаності жінок та дівчат за допомогою періодичних діалогів з громадськістю. Жінки-поліцейські розпочали обговорення із громадою поширених гендерних стереотипів, як визначити та повідомити про випадок гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат; а також пояснюють права тих, хто пережив гендерно зумовлене насильство та процедуру реалізації цих прав.

35 Приклад жіночих поліцейських відділків у Латинській Америці: момент для припинення насильства та одержання доступу до правосуддя (Бразилія, Перу, Еквадор та Нікарагуа).
Режим доступу: https://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/security_wps_case_study.pdf

36 DCAF, ОБСЄ/БДІПЛ, ООН Жінки, Гендерні питання у поліції, 2019

4.4.

ONE-STOP ЦЕНТРИ

One-Stop центри набули високої популярності в Кенії, Замбії та Руанді, але вони також діють і в інших країнах. До їхнього створення залучені поліція, соціальні послуги та органи державної влади.

Центри призначені для задоволення потреб чоловіків, жінок та дітей, які зазнали фізичного, сексуального, психологічного насильства та жорстокого поводження. Їхня діяльність націлена на підтримку добробуту та психологічного стану постраждалої та її сім'ї.

Основна мета відкриття центрів – зупинити постійне насильство та мобілізувати громади і місцевих лідерів для превенції та боротьби з насильством.

Такі центри діють цілодобово та надають різні види підтримки «під одним дахом». В одному приміщенні перебувають співробітники поліції, соціальних служб, ментори, психологи-консультанти та медичні працівники. Вони також діють як притулки для постраждалих від насильства. Більше того, центри надають освітні та просвітницькі послуги – проводять постійні зустрічі чи семінари для підвищення рівня обізнаності населення щодо гендерних питань³⁷.

Такі проекти реалізуються на основі співпраці членів поліції та громади. Більшість притулків створюються організаціями громадянського суспільства у співпраці з місцевими органами влади. Поліція, яка отримує інформацію щодо гендерно зумовлених випадків насильства, направляє постраждалих до цих притулків і працює з ними у безпечному середовищі. Окрім цього, притулки охороняються поліцією, і за ними постійно спостерігають, аби гаранту-

вати безпеку постраждалим від гендерно зумовленого насильства.

У 1999 році у Пакистані громадською організацією «Rozan» було розпочато спеціальну програму підготовки поліцейських у партнерстві з Національною академією поліції, Бюро національної поліції, поліцією Ісламабаду та провінційними поліцейськими відділками. Програма спрямована на покращення взаємовідносин між поліцією та громадами Пакистану шляхом проведення тренінгів для співробітників поліції з підвищення самоусвідомлення та навичок задля покращення обізнаності з гендерних питань та підвищення спроможності ефективно працювати з випадками насильства щодо жінок та дівчат.

Громадська організація «Rozan» розробила навчальні модулі на тему гендерної рівності та розвинула механізм для роботи із постраждалими від гендерно зумовленого насильства. Програми націлені на поліцейських, оскільки саме вони стикаються із випадками гендерно зумовленого насильства. Навчальна програма для поліції націлена на підвищення знань у питаннях гендеру, подолання гендерних стереотипів, збільшення розуміння негативного впливу гендерних стереотипів на суспільство в цілому та поліцейську роботу зокрема; забезпечення підходу, орієнтованого на виживання, під час розгляду випадків гендерно зумовленого насильства та освоєння нових більш ефективних алгоритмів взаємодії з постраждалими³⁸.

За останні 11 років програма поступово еволюціонувала як відповідь на зміну ставлення до гендеру та фідбек від учасників та партнерів. У перших двох фазах (2000-2002) у партнерстві із поліцією Ісламабаду та Національною академією поліції програма

37 Ініціативи поліцейських, що реагують на гендерні аспекти, спрямовані на підвищення впевненості, задоволеності службами поліції та зменшення ризику насильства над жінками у країнах з низьким та середнім рівнем доходу - систематичний огляд. Режим доступу: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5b1021b7e5274a18e5ea84b0/GRP_Report_Oct_2017_copyedit_V3_PwC.pdf

38 Перспективне практичне дослідження: Навчальна програма для поліції Рабта (Пакистан). Режим доступу: http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/security_rozan_case_study.pdf

підготувала понад 4000 чоловіків та жінок, які нещодавно були прийняті до поліції чи обслуговують поліцейських різного рангу (адміністративний персонал поліції).

Rabta працює у партнерстві із поліцією столиці Ісламабаду (ICTP), Бюро націо-

нальної поліції (NPB) і місцевими неурядовими організаціями. За ці роки Rabta встановила стабільне партнерство із Національною академією поліції (NPA), провінційними поліцейськими філіалами та різними коледжами і школами по всій країні.

4.5.

ХАБ ТА ЦЕНТР ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Мобілізація громади Принс-Альберт – це мультисуб'єктна партнерська мережа, орієнтована на превенцію насильницьких злочинів у громаді Принс-Альберт, Канада. Програма залучає різні місцеві зацікавлені сторони, включно з поліцією, соціальними службами, школами, місцевими управліннями Міністерства охорони здоров'я та Міністерства соціальних послуг, а також громадськість. Співпраця спрямована на ідентифікацію дітей, які перебувають у зоні ризику, обмін інформацією щодо залучених осіб та розробку інтегрованих цільових стратегій інтервенції. Першочерговим завданням програми є гармонійний розвиток громади та підвищення рівня безпеки її членів.

Ця програма спрямована на дітей, молодих людей та сім'ї, які перебувають у так званій «зоні ризику» і потребують допомоги від громади. Окрім інших факторів ризику, ця мережа фокусується на гендерно зумовленому насильстві серед дітей та молоді.

Програма складається із двох частин – Хаб та Центр Відповідальності. Хаб використовує так звану «зосереджену модель» надання послуг, що включає розсудливе

використання наявних ресурсів та мобілізацію існуючих систем, щоб швидко реагувати на ситуації високого ризику щодо молодих людей. Команди, що працюють під керівництвом програми, також намагаються ідентифікувати ризики завчасно і діяти на превентивній основі. Щоб зробити це, створюються освітні програми, залучені менеджери зустрічаються, щоб обговорити найбільш важливі проблеми громадськості, намагаючись знайти прийнятне та безпечне рішення. Сьогодні така група зустрічається двічі на тиждень для двогодинної громадської сесії обміну інформацією про безпеку. Поліція, місцеві органи влади та місцеві жителі є членами «Хабу».

Центр відповідальності відрізняється від Хабу. Його мета полягає в аналізі та спостереженні ризиків у громадськості більш глибоко. Зацікавлені особи розвивають довготривалі плани розвитку та програми, намагаючись залучати людей до стратегічного планування громадського прогресу у сферах ювенальної злочинності та гендерно зумовленого насильства серед молоді. Центр відповідальності є основним центром для розвитку політики у сфері громадської безпеки³⁹.

39 Безпека громади Канади. Хаб - громадська мобілізація Принс-Альберт (ГМПА).

Режим доступу: <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/cntrng-crm/crm-prvntn/nvntn/dtfs-en.aspx?i=10015>

4.6.

МІЖВІДОМЧІ ГРУПИ З ОЦІНКИ СПРАВ

Міжвідомчі групи з оцінки справ – це партнерство місцевих агенцій у Британській Колумбії (Канада), включно з поліцією, органами опіки над дітьми, органами охорони здоров'я, соціальними службами, органами підтримки постраждалих та організаціями громадянського суспільства. Ця група відповідає на звернення щодо випадків домашнього насильства з найвищим рівнем ризику, з метою підвищення безпеки. Ця мета досягається за допомогою:

- Визначення ризику шляхом використання *BC Summary of Domestic Violence Risk Factors* (Британсько-Колумбійський перелік факторів ризику домашнього насильства)⁴⁰, засноване на фактичних даних інструменту оцінки ризику;
- Законного та етичного поширення інформації щодо ризику;
- Досягнення згоди стосовно рівня ризику;
- Створення спільного плану управління ризиками, який виступає за безпеку і підтримку постраждалої, а також стеження за злочинцями.

Члени Міжвідомчої групи з оцінки справ мають різні спеціалізації і виконують різні ролі та накази. Однак їх об'єднує бажання розвитку стандартного розуміння загрози домашнього насильства та спільний підхід до управління ризиком та безпекою. Члени групи також поділяють бажання зберегти жінок, дітей та громади в безпеці, підтримуючи та спостерігаючи за злочинцем. Основне правило – за допомогою злагодженого втручання можна запобігти завданню шкоди чи смерті від домашнього насильства.

Суть ініціативи полягає у створенні окремих незалежних груп, які складаються з працівників різних служб із різним професійним досвідом та підготовкою, де в кожного свої ролі та повноваження. До цих груп входять поліцейські, соціальні працівники, представники місцевих органів влади, служб опіки над дітьми, департаментів охорони здоров'я та громадські активісти. Вони мають спільну мету – розвинути спільне розуміння шкали домашнього насильства та сформуванню звичний підхід до управління ризиком та безпекою у певній громаді.

Групи долучаються до «розв'язання» справ гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат, збирають інформацію про його причини, наслідки, залучених осіб. На основі зібраної інформації відбувається аналіз загального стану боротьби та протидії насильства в межах громади. Оцінка ризиків та справ, до яких долучаються групи, допомагає надалі покращувати протоколи діяльності поліції, алгоритми дій інших зацікавлених сторін, а також допомагає удосконалювати практики превенції. Основою метою діяльності груп є створення спільного плану управління ризиками для забезпечення безпеки постраждалих, підтримки та нагляду за правопорушниками та покращення середовища у громаді.

Члени груп також поділяють бажання захистити жінок, дітей та громади, підтримуючи та контролюючи кривдника. Основним принципом є те, що завдяки скоординованому втручання можна запобігти завданню шкоди або смерті внаслідок домашнього насильства⁴¹.

40 <https://endingviolence.org/wp-content/uploads/2014/02/MPSSG-Summary-of-Domestic-Violence-Risk-Factors.pdf>

41 Зупинити насильство. Асоціація Британської Колумбії. Міжвідомчі групи з оцінки справ (ICATs). Режим доступу: <https://endingviolence.org/prevention-programs/ccws-program/interagency-case-assessment-teams-icats/>

4.7.

ГРОМАДСЬКА ІНІЦІАТИВНА ГРУПА «ПОЛІЦІЯ ТА МОЛОДЬ У ГРУПІ РИЗИКУ»

Програма забезпечує створення коаліції-партнерства із організаціями громадянського суспільства, поліцейськими та громадою у Фредеріктоні, Канада. Ця мережа партнерств створена координатором молоді у групі ризику (посада створена у поліції Фредеріктона, щоб залучити партнерів у роботу з молодими людьми у групі ризику домашнього насильства та харасменту від їхніх однолітків). Цей координатор працює як «зв'язок взаємодії» між молоддю, членами громади та поліцією, заохочуючи застережний, ініціативний, цілісний, злагоджений підхід до зменшення насильства та розвитку соціальних активів на місцевому рівні. Він також є фасилітатором, який втручається в кризові ситуації у громаді.

За результатом аналітичної та фасилітативної діяльності координатора, він та партнерська мережа разом розробляють проекти політики та процедур для допомоги молоді у зоні ризику. Вони досліджують, розробля-

ють та проводять освітні програми з питань насильства в школах на всіх освітніх рівнях; працюють зі співробітниками шкіл над розробкою та впровадженням освітніх стратегій та наданням інформації щодо протидії насильству та злочинності серед молоді; перевіряють стан, рівень життя молоді та їхніх батьків, опікунів, шкільних співробітників задля запобігання виникненню випадків насильства. Крім усього іншого, координатор має справу із випадками домашнього насильства, спрямованими на молодь, харасментом у школах та інших освітніх закладах.

Основні інструменти діяльності групи та координатора – освітні превентивні ініціативи для запобігання випадкам насильства над молоддю та в її оточенні і залучення мережі партнерів⁴².

Ця програма вимагає участі поліції та закладів освіти, місцевих урядів, поліції та представників громадянського суспільства.

4.8.

КАМПАНІЇ З ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ

Кампанії з підвищення обізнаності – це організовані спроби залучити тиск громадськості на установи та осіб з метою впливу на їхні дії⁴³. Можна вирізнити два широкі типи кампаній щодо припинення насильства над жінками: кампанії, спрямовані на інституційні та політичні зміни, тобто для ефективних законів, політик та інституцій, які запобігають насильству над жінками та підтримують жінок, що пережили насильство; та кампанії, спрямовані на зміну поведінки особистості та соціальних норм і поглядів⁴⁴. Кампанії з підвищення обізнаності підходять

під обидва типи, оскільки їхня мета може мати вплив на людську поведінку та/або бути способом привернення уваги і створення громадської підтримки – громадська обізнаність є завжди важливим елементом у пошуку індивідуальної поведінки або зміни політики (чи і того, й іншого)⁴⁵.

Кампанія може бути націлена на широкі верстви громадськості або конкретну, меншу групу, наприклад законодавців, медичних працівників, вчителів, молодь, чоловіків або батьків. Вона може зосереджуватися

42 Безпека громади Канади. Координатор молоді в групі ризику (подробиці). <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/cntfmg-crm/plcng/cnmcs-plcng/ndx/dtls-en.aspx?n=44>

43 Lamb, *The Good Campaigns Guide*, 2017

44 Coffman, *Lessons in Evaluating Communications Campaigns*, 2003

45 ООН Жінки. Кампанії задля припинення насильства над жінками, 2011

на особливих формах насильства або на конкретних питаннях, що стосуються теми насильства. Масштаб кампанії може бути

загальносвітовим, загальнодержавним або обмеженим певними населеними пунктами, як показано на прикладах нижче⁴⁶.

4.9.

ІЛЮСТРАТИВНІ КАМΠΑНІЇ З РІЗНИМ ОБСЯГОМ⁴⁷

Міжнародні: Глобальна програма UNiTE (Покінчимо з насильством проти жінок), розпочата генеральним секретарем Організації Об'єднаних Націй Бан Гі-Муном у 2008 році, звертається до урядів, громадянського суспільства, приватного сектору, медіа і всіх систем Організації Об'єднаних Націй, щоб об'єднати сили у боротьбі з глобальною пандемією насильства проти жінок та дівчат.

Регіональні: Європейська кампанія End FGM: припинення калічення жіночих статевих органів, започаткована Amnesty Ireland у 2010 році, спрямована захищати жінок та дівчат, які живуть у Європі, від каліцтва/вирізання жіночих органів(КЖС/О). Вона закликає європейські інституції посилити запобігання, захист та лікування жінок, які живуть із КЖС/О або є під загрозою КЖС/О. У Європейському Союзі нараховується 500 000 дівчат та жінок, які пережили каліцтво або вирізання жіночих статевих органів.

Національні: Одна з перших та найвпливовіших кампаній з припинення насильства щодо жінок – Zero Tolerance – почала працювати як шотландська кампанія у 1992 р., започаткована Единбурзькою місцевою радою, її метою було проінформувати величезний сегмент населення щодо поширеності та природи насильства проти жінок.

Громадські: громадська організація в Уганді Raising Voices надихнула на появу кампаній регіонального рівня, щоб покласти кінець насильству над жінками. Вони допомагають громадським організаціям у плануванні та розвитку діяльності, які мобілізують

жінок та дівчат, чоловіків та хлопців змінювати ставлення та поведінку в їхній громаді.

За останні десятиліття кампанії зробили значний внесок у збільшення обізнаності у насильстві проти жінок як порушенні прав людини, що впливає на суспільство загалом. Вони допомогли зібрати підтримку та вплинули на зміни в міжнародному та національному законодавстві і політиці. Однак, незважаючи на такий прогрес, насильство над жінками та дівчатами все ще поширене у всіх частинах світу. Потрібні постійні, тривалі зусилля в усьому суспільстві та в різних дисциплінах для ефективного усунення причин насильства щодо жінок, коріння яких глибоко в соціальних установах та практиці⁴⁸.

Як наочний приклад, декілька кампаній, спрямованих на запобігання та припинення насильства проти жінок, проводилися у Франції⁴⁹ на підставі наданих оцінок щодо частоти різних форм насильства проти жінок та сприйняття гендерно зумовленого насильства різними групами людей, проведених спільно поліцією, місцевими органами влади, організаціями громадянського суспільства та жінками. Важливо зазначити, що кампанія, спрямована на громадськість, повинна базуватися на даних, зібраних та оцінених на місцевому рівні, враховуючи особливості кожної цільової спільноти, що може призвести до поширеності конкретних форм гендерно зумовленого насильства через чинники, які сприяють їхньому існуванню в конкретній громаді (наприклад, сексуальне насильство, зумовлене конфліктом, у громадах, постраждалих від військового конфлікту).

46 ООН Жінки. Кампанії задля припинення насильства над жінками, 2011

47 Там само

48 Там само

49 "Розбиваючи тишу", "Зупиняючи насильство: говорити про це означає діяти" та "Говори, поки не пізно"

4.10.

ЗАЛУЧЕННЯ САЛОНІВ КРАСИ ДО ЗАПОБІГАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ЖІНОК ТА ДІВЧАТ

Програма присвячена мобілізації зусиль співробітників салонів краси і спа-центрів для запобігання домашньому насильству і заохочення звітності в громадах штату Алабама в Сполучених Штатах Америки (проект «CUT IT OUT»).

Програма спрямована на підвищення обізнаності громадськості про гендерно зумовлене насильство щодо жінок та дівчат, його причини та симптоми, виявлення різних видів насильства на ранніх стадіях і допомогу молодим жінкам та дівчатам, які зазнали жорстокого поводження, але бояться повідомити про це органи влади.

Суть програми полягає в тому, щоб розмістити інформаційні «куточки» в салонах краси і спа-центрах про гендерно зумов-

лене насильство щодо жінок та дівчат, включно з алгоритмом дій, який необхідно здійснити в таких випадках. Багато людей, які пережили насильство, неохоче повідомляють у поліцію чи інші органи влади з різних причин, хоча можуть почуватися комфортніше перед перукарем і відкритись у більш дружній обстановці, як-от у салоні краси.

Програма спрямована на виробниче навчання співробітників салону того, як виявляти ознаки насильства, надавати інформацію про наявні служби і спрямовувати їхніх клієнтів до поліції чи інших спеціалізованих служб⁵⁰. Таке навчання проводиться поліцейськими, органами місцевої влади та організаціями громадянського суспільства.

4.11.

ОБ'ЄДНАННЯ ПОЛІЦІЇ З МЕРЕЖЕЮ ЖІНОК-МЕРІВ

Проект, який об'єднує жінок-мерів (2002-2004) – це ініціатива гендерної робочої групи Пакту про стабільність, реалізована румунською організацією громадянського суспільства «Fundatia Sanse Egale pentru Femei» (Фонд рівних можливостей для жінок, SEF).

Метою проєкту було підвищити лідерські навички жінок-мерів у побудові регіональних та міжнародних партнерств для реалізації проєктів, спрямованих на підвищення безпеки жінок та дітей у громадах.

Близько 50 жінок-мерів взяли участь у цьому проєкті, який був розділений на дві фази. Під час першої фази було зроблено акцент на

посиленні співпраці між жінками-мерами, поліцією і місцевими мережами жіночих організацій для реалізації невеликих проєктів щодо покращення рівня життя жінок і дітей, в тому числі для покращення функціонування служб для постраждалих від гендерно зумовленого насильства. Жінки-мери пройшли навчання з питань запобігання та протидії гендерно зумовленому і домашньому насильству, а також у співпраці з поліцейськими і членами громади створили цільові програми і проєкти, спрямовані на створення безпечних громад для жінок і дівчат. Друга фаза проєкту була присвячена створенню національних та регіональних платформ жінок-мерів⁵¹.

50 CUT IT OUT. Спільнота краси проти домашнього насильства. Режим доступу: <https://www.probeauty.org/pba-charities/cio>

51 Становлення безпечного дому: протидія насильству щодо жінок у регіоні ОБСЄ. Режим доступу: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/b/37438.pdf>

Важливо зазначити, що в Україні аналогічна ініціатива «Жінки-лідерки в Місцевому Самоврядуванні» під егідою швейцарсько-українського проєкту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO була розпочата

з метою створити мережі жінок-лідерок у місцевих державних адміністраціях. Метою цієї ініціативи є підтримка обміну досвідом у процесах децентралізації, розвиток спільних проєктів та ініціатив із розбудови громад.

4.12.

ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ЖІНОК ТА ДІВЧАТ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

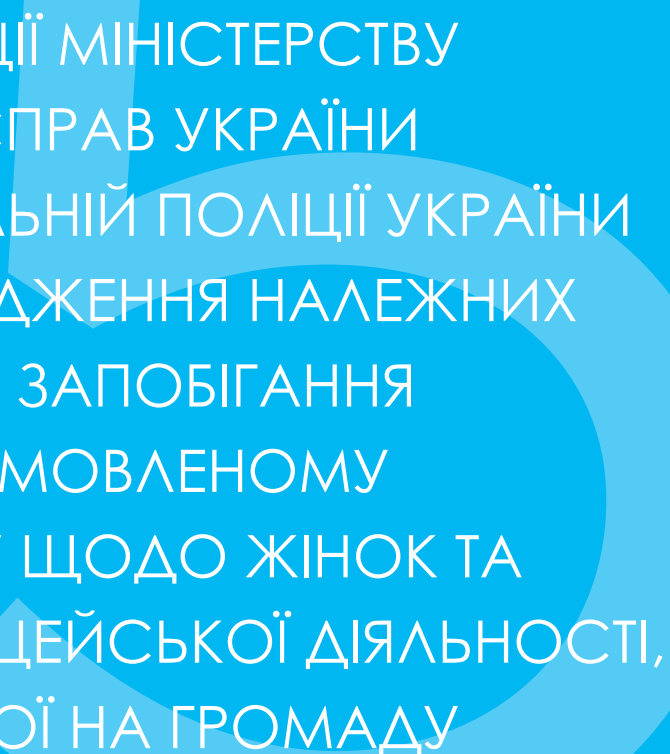
Міжнародна асоціація прогресивних комунікацій (АРС) працює над припиненням насильства щодо жінок в мережі Інтернет. Один таких проєктів називається «Припинити насильство: права жінок та безпека в Інтернеті», який був створений з метою підвищення рівня безпеки жінок шляхом запобігання зростаючому рівню насильства щодо жінок за допомогою інформаційних та комунікаційних технологій. Він реалізується в Боснії та Герцеговині, Колумбії, Демократичній Республіці Конго, Кенії, Мексиці, Пакистані та Філіппінах.

АРС зосереджується не лише на документуванні, звітності, моніторингу та аналізі випадків гендерно зумовленого насильства щодо жінок та дівчат, а і на співпраці з представниками влади, суддями, адвокатами та іншими ключовими учасниками процесу визначення засобів правового захисту, законів і нормативних актів які можуть бути

доступні в даний час, та, де це необхідно, розробки нових політик спрямованих на захист прав жінок, включаючи їх безпеку".

Асоціація також працює з приватним сектором, намагаючись залучити платформи соціальних мереж, веб-хостингові компанії та операторів мобільних мереж до розробки політики, яка допоможе запобігти насильству щодо жінок та дівчат в Інтернеті, а також виявляти такі випадки та оперативно реагувати на них.

Проєкт розробляє спеціальні алгоритми для правоохоронних органів, проводить навчальні програми для бізнесу та державних службовців для підвищення їх обізнаності у питаннях гендерно зумовленого насильства щодо жінок та дівчат в Інтернеті. Кінцевою метою проєкту є створення Інтернет-культури без насильства щодо жінок та дівчат.

A large, light blue, stylized number '5' is positioned in the background, partially overlapping the text. It has a thick, rounded stroke and a slight shadow effect.

РЕКОМЕНДАЦІЇ МІНІСТЕРСТВУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ТА НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ НАЛЕЖНИХ
ПРАКТИК ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ
НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ЖІНОК ТА
ДІВЧАТ І ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ,
ОРІЄНТОВАНОЇ НА ГРОМАДУ

РЕКОМЕНДАЦІЯ 1:

ВИКОРИСТОВУВАТИ МОБІЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ У ВІДПОВІДЬ НА НАСИЛЬСТВО ЩОДО ЖІНОК

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, дає поштовх до залучення інноваційних практик, спрямованих на створення соціально безпечного міського середовища. Використання інформаційних технологій для запобігання і боротьби з гендерно зумовленим насильством забезпечує простір для пришвидшеного звернення постраждалих від гендерно зумовленого насильства щодо жінок та дівчат і підвищує якість наданих спеціалізованих послуг, серед яких і доступ до правосуддя.

Щоб збільшити кількість повідомлень про гендерно зумовлене насильство щодо жінок та дівчат і покращити доступ до служб, спільно з бізнес-партнерами, особливо з IT-сфери, та організаціями громадянського суспільства ведеться розробка мобільних додатків, спрямованих на отримання повідомлень про гендерно зумовлене насильство у приватному житті (наприклад, домашнє насильство) та громадських місцях (наприклад, вуличні сексуальні домагання), інформування про спеціалізовані служби та направлення до них, а також надання особистого посібника безпечних громадських місць.

В Україні мобільний додаток, який надає карту безпечних громадських місць, поки недоступний. Цей вид мобільного додатку був би дуже корисним інструментом для виявлення небезпечних громадських місць на основі моделі **Safetipin**, з використанням таких критеріїв, як вуличне освітлення, видимість, наявність громадського транспорту тощо, а також небезпечних громадських місць через активні військові дії у громадах, які постраждали від конфлікту на сході України. Крім того, цей додаток може надати карту поліцейських дільниць, аптек, притулків для постраждалих від гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат і закладів охорони здоров'я, розташованих неподалік від користувача.

Цим мобільним додатком повинні керувати поліція, органи місцевої влади та організації громадянського суспільства за принципом централізації-децентралізації, забезпечуючи актуальність і точність інформації і служб, які надаються з урахуванням місцевого контексту кожної громади. Більше того, громадяни повинні мати можливість подавати інформацію щодо безпечної ситуації у їхній громаді на основі моделі, наданої позитивною практикою **Bezpechne.community**, що впроваджена у Києві.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 2:

ЗАПРОВАДИТИ КОМПЛЕКСНУ ПРАКТИКУ ЗБІЛЬШЕННЯ КІЛЬКОСТІ ЖІНОК-ПОЛІЦЕЙСЬКИХ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ СПРАВАМИ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕННОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК І ДІВЧАТ, ВКЛЮЧНО ІЗ СЕКСУАЛЬНИМ НАСИЛЬСТВОМ ЩОДО ЖІНОК ТА ДІВЧАТ

У Національній поліції України працює 110 400 поліцейських. Кількість жінок-поліцейських в Україні все ще залишається низькою і налічує 24 000 в Національній поліції, що становить менше 25% від загальної кількості поліцейських. Серед них 3,8 тис. жінок працюють слідчими, 2,8 тис. – оперативними працівниками і лише 1,5 тис. дільничними

поліцейськими. У патрульній поліції працюють 3445 жінок.

Щоб застосувати позитивну практику жінок-поліцейських, які займаються справами гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат, особливо тих, у яких наявне сексуальне насильство щодо жінок, як

представлено у запропонованих моделях у попередньому розділі, що реалізуються у Баміані, Афганістані чи Бразилії, Перу, Еквадорі та Нікарагуа, необхідно збільшити кількість жінок-поліцейських в Україні. Після цього жінки-поліцейські, які працюють у громадах, повинні пройти належне навчання у справах гендерно зумовленого насильства з акцентом на підхід до людей, які постраждали від насильства.

Враховуючи, що збільшення кількості жінок в органах поліції не відбудеться негайно, представники поліції, які діють на місцевому рівні, мають пройти обов'язкове навчання щодо динаміки гендерно зумовленого насильства до жінок та дівчат, та гендерно чутливого підходу до жінок та дівчат, які постраждали від насильства.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 3:

ЗАЛУЧАТИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ЗАКОННОГО РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ГРОМАДИ

Щоб збільшити кількість повідомлень про гендерно зумовлене насильство, необхідно взаємодіяти з місцевою владою, щоб розширити її знання про гендерну рівність, гендерно зумовлене насильство та покращити її правову обізнаність шляхом періодичних зустрічей з громадою. У попередньому розділі була представлена модель залучення поліції до законного розширення прав і можливостей громад, яка реалізується в Баміані, Афганістані, на вебінарах із правових можливостей організація громадянського суспільства «Українська фундація громадського здоров'я» за підтримки програми Організації Об'єднаних Націй «Розбудова миру та відновлення» на сході України представила іншу модель.

Поліцейські повинні бути обізнані в тому, як спілкуватися з громадою й особливо з людьми, які постраждали від гендерно зумовленого насильства, і жінками з групи ризику, а також у концепції гендерної рівності і розборі гендерно упереджених соціальних норм, динаміці гендерно зумовленого на-

сильства і підході до тих людей, які постраждали від насильства. Озброєні знаннями і навичками, необхідними для законного розширення прав і можливостей громадян, поліцейські повинні проводити періодичні зустрічі з громадою, спрямовані на запобігання гендерно зумовленому насильству, й інформувати людей, які постраждали від насильства, та жінок з групи ризику щодо їхніх прав та процедури їхньої реалізації, наявних механізмів захисту (наприклад, накази про утримання та захист від винних у домашньому насильстві) та спеціалізованих служб.

Крім того, аналогічні зустрічі повинні проводитись із чоловіками громади, щоб підвищити їхню обізнаність у першопричинах гендерно зумовленого насильства, сприяти шанобливим стосункам між чоловіками та жінками, а також інформувати їх про криміналізацію злочинів гендерно зумовленого насильства та кримінальні санкції, застосовні за вчинення таких злочинів.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 4:

ЗАЛУЧАТИ ДО СПІЛЬНОГО ДІАЛОГУ ПОЛІЦІЮ, ГРОМАДУ, ПРИВАТНИЙ СЕКТОР (БІЗНЕС), ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ОРГАНИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Періодичні діалоги поліції, громади, приватного сектору, організацій громадянського суспільства та органів місцевої влади, які проводяться на місцевому рівні, забезпечують простір для посилення ролі поліції у розбудові соціальної згуртованості серед громадян, особливо актуальної в громадах, які постраждали внаслідок конфліктів, та підвищення довіри громади до поліції.

Зважаючи на позитивну практику створення робочих груп із громадської безпеки та соціальної згуртованості, реалізованих у Луганській, Донецькій та Житомирській областях за підтримки програми Організації Об'єднаних Націй «Розбудова миру та відновлення», аналогічні робочі групи можуть бути створені в інших громадах України, об'єднавши органи місцевої влади, поліцію, приватний сектор, організації громадянського суспільства і членів громади для вирішення питань, що стосуються громадської безпеки, зокрема і гендерно зумовлене насильство, а також вони можуть спільно розробляти індивідуальні рішення для виявлених проблем громади.

Під час цієї зустрічі поліція матиме можливість представити періодичні повідомлення про злочини, вчинені під час звітного періоду, та порушити будь-які інші питання, що стосуються громадської безпеки. Водночас, члени громадських громад, організацій громадянського суспільства і приватного сектору матимуть можливість озвучити додаткові питання громадської безпеки та обговорити їх із представниками правоохоронних органів та органів місцевої влади, спільно розробляючи рішення, а також цільові громадські проекти, спрямовані на підвищення безпеки і соціальної згуртованості всередині громади.

Рекомендації та рішення, запропоновані членами Робочих Груп Громадської Безпеки і Соціальної Згуртованості, слід враховувати у розробці місцевої політики, яка стосується питань громадської безпеки, і особливо гендерно зумовленого насильства. Крім того, змістовне залучення членів громади до побудови довгострокових стратегій для їхніх громад і розроблення місцевої політики, яка стосується їхніх потреб у безпеці та захисті, сприяє створенню дійсно безпечних та захищених громадських місць для всіх.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 5:

ЗАЛУЧАТИ ПОЛІЦІЮ ДО ЗБОРУ ДАНИХ ТА ОЦІНКИ БЕЗПЕКИ ЖІНОК ТА ДІВЧАТ У ПРИВАТНОМУ ЖИТТІ І ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ

Поліція є правоохоронним органом з доступом до даних про злочинність у громаді. Водночас, багато злочинів, пов'язаних з гендерно зумовленим насильством, дуже часто залишаються невидимими, і про них не повідомляють у поліцію чи інші компетентні органи влади. З цієї причини, поліція повинна відігравати більш важливу роль у виявленні злочинів з гендерно зумовленого насильства щодо жінок та дівчат у громаді, тісно співпрацюючи з групами громадян і органі-

заціями громадянського суспільства для виявлення людей, які постраждали у злочинах, пов'язаних з гендерно зумовленим насильством, а також підвищувати якість їхніх послуг, які надаються людям, що пережили гендерно зумовлене насильство, шляхом забезпечення гендерно чутливого поводження у випадках гендерно зумовленого насильства щодо жінок та дівчат.

Крім того, поліція несе відповідальність за забезпечення захисту людей, які постра-

ждали від гендерно зумовленого насильства за допомогою «жорстких» правових інструментів, таких як, наприклад, екстрені обмежувальні приписи щодо осіб, які вчинили домашнє насильство, а також за допомогою «м'яких» інструментів захисту, як-от індивідуальні «плани безпеки» для тих, хто пережив гендерно зумовлене насильство. Ці «плани безпеки» мають розроблятися спільно з тим, хто постраждав, спираючись на оцінку ризику, яка проведена поліцією, але також беручи до уваги й оцінку власного ризику постраждалої, враховуючи, що постраждала від насильства є єдиною, хто знає серйозність шкоди, яка могла бути їй заподіяна, навіть за відсутності вагомих речових доказів. «Планування безпеки» зменшує ризик фізичної шкоди, якщо постраждала планує вийти зі стосунків, допомагає розробити доступні варіанти і створює план реагування на випадок надзвичайної ситуації або ескалації насильства. Для того щоб співробітники поліції надавали ефективну підтримку постраждалим від гендерно зумовленого насильства, під час розробки і комплексних тренінгів з «планів безпеки» необхідно забезпечити поліцейських конкретними знаннями, що стосуються розробки «планів безпеки», гендерно чутливого поводження у випадках гендерно зумовле-

ного насильства та застосування підходу, орієнтованого на постраждалих.

Крім того, на основі позитивної практики, реалізованої в рамках ініціативи «Безпечні міста для жінок та дівчат», спрямованої на запобігання сексуальному насильству та сексуальним домаганням щодо жінок і дівчат у громадських місцях у Рубіжному Луганської області, поліція має посилити свою роль у періодичній оцінці загального сприйняття безпеки жінок та дівчат у громаді. Спираючись на результати цих оцінок, поліція, жінки, організації громадянського суспільства та органи місцевої влади повинні розробити рішення на базі громади, спрямоване на підвищення безпеки жінок та дівчат.

Пов'язана з гендерно чутливим поводженням у випадках гендерно зумовленого насильства позитивна практика створення «зелених кімнат» на сході України за підтримки програми Організації Об'єднаних Націй «Розбудова миру та відновлення» є наочним прикладом побудови безпечних місць для спілкування з дітьми та підлітками, які мали конфлікт із законом, та тими, хто став свідком злочинів чи постраждав від домашнього насильства, як індивідуального підходу, що використовується поліцією у роботі з цими конкретними групами громадян.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 6:

ЗАЛУЧЕННЯ ДО ПАРТНЕРСТВА ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ (БІЗНЕСУ) ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ І БОРОТЬБИ З ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНИМ НАСИЛЬСТВОМ

Приватний сектор (бізнес) може відігравати важливу роль у запобіганні гендерно зумовленому насильству та підвищенні доступу до служб для осіб, які пережили гендерно зумовлене насильство. Плідна співпраця між поліцією, органами місцевої влади, організаціями громадянського суспільства та транспортними компаніями була наведена в попередньому розділі на прикладі партнерства, встановленого між цими зацікавленими сторонами у Рубіжному Луганської області і спрямованого на забезпечення водіїв громадського транспорту знаннями

та навичками для виявлення злочинів, що стосуються гендерно зумовленого насильства, зокрема сексуального насильства та сексуальних домагань у громадських місцях, надання інформації про доступні спеціалізовані служби тим, хто постраждав від гендерно зумовленого насильства та спрямування їх до цих служб.

Співпраця поліції з індустрією краси, передовсім з місцевими салонами краси та спа-центрами, є ще однією позитивною практикою, наданою в оцінці (проект «СUT

IT OUT»), яку можна успішно відтворити в Україні. Місцеві відділи поліції можуть домовитись про співпрацю з місцевими салонами краси та спа-центрами, щоб залучити ці приватні компанії до підвищення обізнаності їхніх клієнтів про гендерно зумовлене насильство, його причини та симптоми, виявлення тих, хто постраждав від гендерно зумовленого насильства та допомоги з досту-

пом до спеціалізованих служб і підтримки. Крім того, організації громадянського суспільства можуть долучитися до цього партнерства та спільно з поліцією провести індивідуальні тренінги для працівників салону краси з питань виявлення випадків гендерно зумовленого насильства та направлення до спеціалізованих служб.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 7: ЗАЛУЧЕННЯ ДО ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Позитивні результати щодо запобігання та протидії гендерно зумовленому насильству виникають завдяки взаємодії поліції з жіночими організаціями, які мають досвід у сфері домашнього насильства, але також доповнюють список забезпечених урядом спеціалізованих служб для постраждалих від гендерно зумовленого насильства.

З огляду на румунську позитивну практику «Рівні можливості для жінок», яка проілюстрована в цій оцінці, поліція і громада можуть перебувати у партнерських відносинах з різними асоціаціями жінок-лідерок, зокрема з існуючою Українською асоціацією жінок-мерів «Жінки-лідерки в місцевому самоврядуванні» під егідою швейцарсько-українського проєкту «Підтримка Децентралізації в Україні» DESPRO, для підтримки обміну

позитивними практиками у сфері поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, та розробки громадських проєктів, спрямованих на запобігання та протидію гендерно зумовленому насильству щодо жінок та дівчат.

Прикладом позитивного громадського проєкту, спрямованого на запобігання та протидію гендерно зумовленому насильству, що впливає з партнерства між поліцією, органами місцевої влади та жіночими організаціями, є створення One-Stop центрів, що надають низку спеціалізованих послуг для людей, які постраждали від гендерно зумовленого насильства; там поліція може проводити процесуальну роботу з постраждалими в безпечному середовищі та координувати дії зі спеціалізованими службами, що працюють у цьому центрі.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 8: ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИХ КАМПАНІЙ У ГРОМАДАХ

Підвищення обізнаності щодо різних форм насильства стосовно жінок і домашнього насильства є важливим елементом у профілактиці насильства щодо жінок, тому що підвищення обізнаності є першим кроком у зміні поглядів та поведінки, які закріплюють різні прояви насильства щодо жінок і потурають їм⁵². Просвітницькі кампанії спрямовані на підвищення обізнаності громадськості про різні форми гендерно зумовленого насильства та посилення розуміння цих явищ усіма членами суспільства, зняття наявних табу навколо гендерно зумовленого насильства, вкорінених у гендерно упереджених соціальних нормах⁵³.

Підвищення обізнаності щодо проявів насильства стосовно жінок: стаття 13 Стамбульської конвенції, 2014, Конвенція Ради Європи

52 Підвищення обізнаності щодо проявів насильства стосовно жінок: стаття 13 Стамбульської конвенції, 2014, Конвенція Ради Європи

53 Там само

Не применшуючи важливість впливу національних кампаній, спрямованих на запобігання гендерно зумовленому насильству, спеціально сформовані кампанії на базі громади, якщо вони розроблені на основі доказів, отриманих на місцевому рівні, можуть бути орієнтовані на конкретні форми насильства, більш поширені в громадах або конкретних групах людей, схильних до гендерно зумовленого насильства у цій конкретній громаді. Географія (сільська/міська), соціально-економічна ситуація, етнічна структура громади, міграційний статус населення (внутрішньо переміщені особи або біженці), близькість до активного військового конфлікту або присутність військових можуть варіюватися від однієї

громади до іншої і відповідно впливати на поширеність конкретних форм гендерно зумовленого насильства, а також створювати певні групи постраждалих, які стикаються з множинними і перехресними формами дискримінації. З цієї причини є обов'язковим залучення поліції спільно з іншими зацікавленими сторонами, як-от органи місцевої влади, приватний сектор, організації громадянського суспільства та громадські групи, до збору даних про поширення різних форм гендерно зумовленого насильства, оцінки цих даних та доповнення їх офіційною статистикою злочинності, а також до розробки і впровадження спеціально сформованих кампаній з підвищення обізнаності громади.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 9:

РОЗРОБИТИ ТА ВПРОВАДИТИ ЗАХОДИ, СПРЯМОВАНІ НА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ В ІНТЕРНЕТІ

Оскільки багато людей проводять більше часу на цифрових пристроях, особливо під час пандемії Covid-19, збільшилась кількість випадків гендерно зумовленого насильства саме в цьому контексті. Жінки та дівчата зазнають насильства в інтернеті, зокрема через повідомлення із погрозами, сексуальні домагання та обмін приватними світлинами без згоди.

Збільшення поширеності насильства в інтернеті проти жінок та дівчат, відсутність ефективних заходів щодо його превенції та стримування і подальша безкарність повинні бути включені в боротьбу за ліквідацію всіх форм гендерного зумовленого насильства.

Профілактика і боротьба з насильством в інтернеті проти жінок та дівчат має бути невід'ємною частиною програм розширення потенціалу для поліції, забезпечуючи полі-

цейських знаннями та практичними інструментами для реагування на кібернасильство щодо жінок та дівчат.

Залучення приватного сектору, що працює в галузі ІКТ, до розробки політики та практичних інструментів, спрямованих на запобігання та боротьбу з насильством в інтернеті проти жінок та дівчат, є одним із найефективніших підходів для виявлення випадків насильства в інтернеті проти жінок та дівчат, а також боротьби з цим явищем.

Підвищення обізнаності щодо насильства в інтернеті проти жінок та дівчат як форми гендерно зумовленого насильства, що негативно впливає на жінок, є ще одним ефективним інструментом інформування громади про такий вид насильства та заохочення до повідомлення про такі випадки насильства.

UNITED NATIONS
UKRAINE

Дослідження міжнародної та української найкращої практики з превенції гендерно зумовленого насильства щодо жінок та дівчат і поліцейської діяльності, орієнтованої на громади, підготувало представництво ООН Жінки в Україні в межах Програми ООН з відновлення та розбудови миру, яку реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують тринадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Посольство США в Україні, а також уряди Великої Британії, Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швеїцарії, Швеції та Японії.